

Motivene

Hovedspørsmål: Hvilke motiver hadde gjerningsmannen for å gjennomføre angrepene 22. juli?

Under straffesaken mot terroristen ble det presentert ulike forslag til forklaringer på hvorfor han gjennomførte angrepene. Det aldri var tvil om at det var Breivik som hadde gjennomført angrepene, og i det dokumentet som dommen omtaler som «kompendiet», gir han en forklaring, som bl.a. handler om at han var sint på Arbeiderpartiet for at det «åpnet for masseinnvandring i 1960-årene» (fra avsnittet «3.3 Tiltaltes oppgitte motiver – ideologi» i dommen: <https://lovdata.no/static/file/1276/toslo-2011-188627-24.pdf>) og at han var redd for at innvandrere skulle overta Norge: «det norske urfolket er i ferd med å bli utslettet (...) muslimer kommer i flertall» (dommen, samme sted). Fordi denne frykten har så liten rot i virkeligheten, ble det stilt spørsmål ved om Breivik var tilregnelig – om han forsto hva han gjorde. Derfor ble det undersøkt grundig, og dommerne kom til at ja, det gjorde han.

Dette gjør spørsmålet om hvorfor han gjorde det enda vanskeligere å svare på. Under rettssaken ble hele terroristens liv gjennomgått på leting etter en forklaring. I gjennomgangen kom det blant annet frem at han ikke hadde det trygt og godt hjemme som liten, at han følte seg utenfor på skolen, at han mislyktes i arbeidslivet, at han spilte mye voldelige dataspill, og at han ble skjøvet ut da han ville ha viktige roller i grupper han ville være med i som voksen.

Etter å ha gått gjennom Breiviks bakgrunn kom retten likevel til at «Det faller utenfor lovens bevistema å ta stilling til om hvorvidt tiltaltes grufulle terrorhandlinger har en dypere psykologisk årsak (...) Retten avstår for egen del fra å innlate seg på slike vurderinger, som uansett ville måtte bli spekulative. Retten legger likevel til grunn at tiltaltes evne til å gjennomføre de påtalte handlinger delvis kan forklares ut fra en kombinasjon av fanatisk høyreekstrem ideologi, inntak av prestasjonsfremmende stoffer og mulig selvsuggesjon i kombinasjon med patologiske eller avvikende trekk ved hans personlighet.» (fra avsnittet «6.8 Sammenfatning» i dommen: <https://lovdata.no/static/file/1276/toslo-2011-188627-24.pdf>).

Dommen peker altså på en kombinasjon av ideologi, dop, selvsuggesjon og personlighetsforstyrrelser som en delvis forklaring. Terroristens innvandringskritiske ideologi og tro på konspirasjonsteorier, bl.a. om Eurabia, vurderes dermed som av stor betydning for «at han gjorde det». Og selv om flere deler terroristens syn på innvandring og hans tro på konspirasjonsteorier, så er det få som «deler tiltaltes syn om at denne islamiseringen skal bekjempes med terror» (fra avsnittet «3.3 Tiltaltes oppgitte motiver – ideologi» i dommen: <https://lovdata.no/static/file/1276/toslo-2011-188627-24.pdf>).